מסורת הש"ס

גמ' ג)(לעיל ג: כתובות עה.) ד)ע"ז מהדלי ק"ק ה)כאמור כו' לעיל כב: ו)ע"ז ק"ק ז)סנהדרין עא. ק"ק סד: סוטה ג. [מגמות י.] ח)ע"ק רש"י ט)כהן ק"ק י)הלמ"מ פ"ג מהל' מטורי מזבח ה"ב הטעתיק למען לה יא)ע"ז ק"ק יב)ד"ה ומיד כאלה תרומ' ח)ע"ז ושיך כאלה תרומ' במקום עלם כו' ק"ק ט)ע"ק י)[דף מד:] יא)ע"ק מ"ו יב)ע"ז ג"ק יג)ע"ז מכל ל"ק לא הוי כו' ק"ק יד)ע"ז לתמרון טו)ע"ז וכן מומין דכתיב גבי מלם וכקדשים ולא כתיב בכבור כו' ק"ק

הגהות הב"ח

(ל) **במשנה** פוסלין בכאלה יותר עליהן **באדם** הכילון וכו' ובגמ' (שקועו) מז"מ וכ"ב מ"ש שקועו: (ג) **שם** **ושקיפם** וכעלי החסוטרות: (ג) **שם** **מקפת** מאן לאון ואם: (ד) **גמ'** ולילפו מהדדי מהכיל לכתוב כל"ל ומיבא כהי נמחק: (ה) **שם** בכאלה נמי לא ליפסלו **ואי כתב** רחמנא: (ו) **שם** מלם מבכור לא לתי כל"ל ומיבא בכאלה נמחק: (ז) **רש"י** ד"ה ומו דק וכו' מומי בכור מום הוא: (ח) **ד"ה** גבן וכו' שמוטעו שקועו בין שמי:

תורה אור

גמ' א) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת אִשֵּׁי יְיָ מוּם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהָיו לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב: (ויקרא כא, כא)

רש"י ב) וְכִי יִהְיֶה בּוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כָּל מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַייָ אֱלֹהֶיךָ: (דברים טו, כא)

שיטה מקובצת

ג) בין עוברים. דמומין עוברים דפסולים באדם נפקא לן מדלפיכן מבהמ' וגבי בהמה כתיב מום בם ודרשינן בפרק התערובות [דף עז ע"ב] מום בם הוא ולא ירצה הא עבר מומן ירצה אף באדם כתיב מום בם ודרשינן הא עבר מומן ירצה כמו בבהמה. ת"ח: **ג)** עליהן באדם הכילון: **ג)** גרב ס"א וילפת גרב וילפת לגז"ש: **ד)** גרב גרב דכתב רחמנא למה לי. הקשה הר"ר אלחנן והא איצטרך לכדרבא כו' ולייבא למימר דכיון דמופנה מצד אחד חשיב ליה מופנה כדאמר לעיל גבי מעשר בהמה דאינו נמכר משום דמגרינן גז"ש לא יגאל לא יגאל מחרמים אע"ג דלאו מופנה אלא מצד אחד דהא מדכתיב רחמנא ליפת בהדי גרב באדם ובבהמה ש"מ דבעינן מופנה משני צדדין דאי לא בעינן אלא מצד אחד לא לכתב אלא חד ליפת בהדי גרב ואומר הר"י דמ"מ חשיב ליה מופנה לגז"ש כיון דלא איצטריך לעיל לדרש דרבא אלא לדיוקא דעלמא דגרב הוי מומא הא חרינ לא הוי מומא או שמא הוי מצי למכתב שום נגע אחר דמאוסה ודמי לחרינ. לשון תר"ח: **ה)** קלוט וחוטין דליתנהו באדם. פי' ברש"י דאדם אינו מפריס פרסה כו' מיהו לכאורה הוי משמע דאף במקום שיש שינים בבהמה כגון למטה פוסלין אף החוטין והיה אומר הר"ר אלחנן לפי שהבהמה פיה ארוך ופתוח הרבה וכי פגום קצת מחזי והוי מום שבגלוי אבל באדם לא מחזי כולי האי והוי מום שבסתר. ת"ח: **ו)** ליכתב רחמנא מתי' לכתוב עד תני וגרב נמחק: **ז)** רחמנא מומין באדם מומין בקדשים מומין בבכור צריכא דאי כתב רחמנא מומין באדם: **ח)** תני בהמה נמחק: **ט)** מרובה. גליון דקדשים נוהגין בין בזכרים ובין בנקבות: **י)** מתרתי בהי לא לכתוב לא לכתוב רחמנא בבכור: **יא)** קרבין על גבי מזבח הילכך צריכי: **יב)** איש ששוה בזרעו של אהרן. הקשה הר"ר אלחנן דהא קתני נמי במתני' גבן שהוא מום גמור ומרות אשך דהוי נמי גמור ופסול משום מחלל עבודה דהא כתיב באורייתא ותירץ ר"י דמדקאמר האמור בתורה גבי גבן או מרוח אשך משמע שפיר דאתא לפרושי דאלו פוסלין לבד משום מום גמור מחלל עבודה ולא האחרים. ת"ח: **יג)** האחין ואם רצה: **יד)** תני' מפרש בגמרא נמחק: **טו)** אמאי פוסלין: **טז)** והא איכא יבלת: **יז)** מומי אדם הוא דכתיב ולא: **יח)** אהייא (דהוי) (מיניהו) ליכתב: **יט)** שינים בשל החוטין ואין כי' ובהמה היא דאין לה: **כ)** ושנגמכו נפקי מחרון: **כא)** שחוטמו משוקע בין: **כב)** דמומין פוסלין באדם ומומין פוסלין בבכור: **כג)** פוסלין בקדשים:

מסכת עוקצים

פרק ב' משנה י'

כְּלֵי גְלָלִים וּכְלֵי אֲדָמָה שֶׁהַשָּׁרָשִׁים יְכוֹלִין לָצֵאת בָּהֶן, אֵינָם מַכְשִׁירִים אֶת הַזְּרָעִים. עָצִיץ נָקוּב, אֵינוֹ מַכְשִׁיר אֶת הַזְּרָעִים. וְשֶׁאֵינוֹ נָקוּב, מַכְשִׁיר אֶת הַזְּרָעִים. כַּמָּה הוּא שִׁעוּרוֹ שֶׁל נָקָב, כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא בּוֹ שְׂרָשׁ קָטָן. מִלְּאָהוּ עָפָר עַד שֶׁפָּתוֹ, חֲרֵי הוּא כְּטַבְלָא שֶׁאֵין לָהּ לִזְבֵּז:

עין משפט
נר מצוה

א א מיי' פ"ו מהל' פיאת מקדש הל"ג:

רבינו גרשום

לפסול במקום אחין וליחלוץ שלא במקום אחים איכא בינייהו. לר' יהודה דאמר שמא ימצא סריס חמה פוסל במקום אחים שאם עשה בה מאמר אמרינן דילמא לאו סריס הוא ופסלה על האחין וכן נמי אי ליכא אחין אלא הוא חולץ. ולר' יהודה דאמר שהוא כסריס לא פסל במקום אחין ולא חולץ שלא במקום אחין. והאי דקאמר ר' יוסי שומטום לא חולץ היינו במקום אחין אבל שלא במקום אחין חולץ:

סליק פירקא

פרק שבישי

מומין אלו. דחשבינן בבהמה: בין קבועין ובין עוברין פוסלין באדם. בכהנים: ויתר עליהן. דפסולי באדם ולא בבהמה הכילון כו': ואמאי. פוסלין באדם והא איכא יבלת דלא כתיבא באדם וכתיב בבהמה ודק תבלול דלא כתיבי באורייתא גבי מומי בהמה ואמאי קא חשיב להו הכא בבהמה: מילף ילפי מהדדי. מומי בהמה ממומי אדם הלכך חשיב להו לכולהו בבהמה: גרב ילפת כתיב בין במומי אדם בין במומי בהמה לגזרה שוה: ומה ילפת דלא מאיסא דהוי יבש: גרב דמאיס. דהוי לח: ולייכתב רחמנא לכולהו. מומי בין יבלת בין דק תבלול בחד ולא באידך אלא גרב וילפת לחוד באידך למילף או גבי אדם או גבי בהמה: קלוט וחוטין דליתנהו באדם. דחוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא בעינן באדם פרסות סדוקות: גבן וחרום דליתנהו בבהמה דגיבן זה שגביניו שוכבין ולייבא לבהמה גבינין: וחרום. זה הכוחל שתי עיניו כאחת שחוטטו שקוע ואין לו חוטם בין עין לעין ויכול לכחול זה מזה שאין עיכוב חוטם בין עין לעין. וחוטם ליכא בבהמה ואינו כוחל: ולייכתבינהו לכולהו מומי דשייכי בחד או באדם ליכתוב ביה גיבן וחרום ולכולהו מומי: והנך דליתנהו. ביה כגון קלוט וחוטין ליכתבינהו באידך בבהמה ולא ליכתוב בה תו מכל מומי אלא גרב וילפת. וליליפי מהדדי כל הני מומי דשייכי לכל חד וחד: אלא. משום הכי איכתבו תרי זמני משום דבר שנתחדש בהן אגב דאיכא בהאי דליכא בהאי משום הכי כתבינהו תרי זימני: אדם כהן שכן נתרבה במצות הרבה מה שאין כן לא בבכור ולא בקדשים: שכן קדושתן מרובה שקדשים נוהגין בין בזכרים בין בנקבות ועוד שיש להן קדושת הרבה חטאת ואשם עולה ושלמים: לא ליכתוב באדם ותיתי מהנך מבכור ומקדשים ואי אמרת מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר באדם קדשים יוכיחו שאין קדוש מרחם ואפי' כן פוסל מום בהם. מה לקדשים שכן קדושתו מרובה בכור יוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שפוסל בהן מום אף באדם נמי. מה להנך שכן קריבין על גבי מזבח מה שאין כן באדם: מה להנך בקדשים ואדם קדושתו מרובה אדם נתרבה במצות קדשים שכן קדושתן מרובה ונוהג קדושת אדם כהן וקדשים בין בפשוטים בין בבכורים ראוין לעבודה: קדושתן מאליהן שאין צריך להקדישן: יתר עליהן באדם הכילון כו'. לא פסילי מדאורייתא אלא משום דבעינן איש ששוה בזרעו של אהרן:

לפסול במקום אחים ולחלוץ שלא במקום אחים איכא בינייהו:

הדרן עלך על אלו מומין

מומין אלו ג)א[בין קבועין בין עוברים ג)] פוסלין באדם (ב) ויתר עליהן ג) הכילון והלפתן והמקבן ושראשו שקוט (ג) וסקיפת ובעלי חטרות רבי יהודה מכשיר וחכמים פוסלין הקרח פסול איזהו קרח כל שאין לו שיטה של שער (ג) מוקפת מאוזן לאוזן אם יש לו ה"ז כשר: **גמ'** אמאי והאיכא יבלת דלא כתיב באורייתא באדם ותו דק תבלול דלא כתיבי בבהמה מילף ילפי מהדדי דתניא באדם לא נאמר בו יבלת בבהמה לא נאמר דק תבלול מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל גרב גרב ג) ילפת ילפת לגזירה שוה מפני דאי לא מפני איכא למיפרך אדם מבהמה לא יליף שכן היא עצמה קריבה לגבי מזבח בהמה מאדם לא ילפא שכן נתרבה במצות לאיי אפנויי מפני לכתוב רחמנא ילפת ולא בעי גרב ואנא אמינא ומה ילפת דלא מאיסא הוי מומא גרב דמאים לא כל שכן גרב גרב ד) דכתב רחמנא למה לי לאפנויי ולכתבינהו רחמנא כולהו בחד וגרב וילפת הכא והכא ולילפו (ד) ג)מחדא אהייא בהי ליכתב רחמנא אי כתב באדם הוה אמינא כל דפסול באדם פסול בבהמה והנך דליתנהו באידך לכתוב באדם וגרב וילפת הכא והכא ולילפי מהדדי אלא כתנא דבי רבי ישמעאל ד)דתנא דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה אמר רבא למה לי דכתב רחמנא ז) מום באדם מום בקדשים מום בבכור צריכא דאי כתב רחמנא מום באדם שכן נתרבה במצות אדם מבכור (ו) ה) בהמה לא אתי שכן הוא עצמו קרב לגבי מזבח קדשים מבכור לא אתי שכן קדושתו מרחם אדם מקדשים לא אתי שכן הן עצמן קריבין בכור מקדשים לא אתי שכן קדושתו מרובה ט) חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי י) מהי תיתי לא לכתב רחמנא בבכור ותיתי מהנך מה להנך שכן קדושתן מרובה ונוהגין בפשוטין [לא לכתוב] בקדשים ותיתי מהנך מה להנך שכן קדושתן מאליהן ט)[לא לכתוב] באדם ותיתי מהנך מה להנך שכן הן עצמן קריבין יא) לגבי מזבח צריכי: יתר עליהן באדם: מנא ה"מ א"ר יוחנן דאמר קרא יב)כל איש אשר בו מום מזרע אהרן איש יג) ששוה בזרעו של אהרן מאי **הא איכא יבלת.** ה"ג הוי מני למיפרך מתרון דלא כתיב בהדם ט)ושייך בהדם פוטין ובמקום עלם כמו בבהמה וכן נתוק וכרות לא כתיבי בהדם וגבן לא כתיב בבהמה ומ"ג דשייך [בבהמה] למתן למיפרש לקמן שהדרתו עקומה ולא מוקי לה בגבייני עיניו ומ"ת מין לו בילים מו שחין לו חלא בילה מחת דתנן לעיל (דף מ.) גבי בהמה הרי זה ט)[מוסם] ומין ט)[זה] חלא ממרוח מחת דקאמר מ"ק חלא לנרקי בפירקין י)מין לו בילים מו שחין לו חלא בילה מחת זהו מרוח מחת החמור במורה וילפינן בהמה מאדם בג"ם דבסמוך מינה לח"ק חלא לנרקי ישמעאל ור"ע דאמרי מסר מחת מצינו ליה מנא להו דלימנו גופייהו מאבי ליה מומא בפירקין לעיל ומי נפקא ן ממומין שבגלוי ומין מוזרין ל"ב לח"ק למה לי קרא למכי ומינהו נמי הוה מוקמי מחת קרא למכי מי לאו משום דמסר מחת מבעי ליה לתנן מין לו בילים בהמה משום דבהמה להא מפי מין לו בילים בלל י)(למעוטי) מצעי ליה למעוטי ממרוח מחת ומחת י"ל כי הכי הא גוונא סיין לומר לנמנה בשביל דבר שנתחדש בה כדר' ישמעאל דבסמוך ומינה נמי השתא מפי' ים מומין שנכתבו חע"ג דהוו נפקי ממוס שבגלוי ומינו מוזר:

גרב דכתב רחמנא ל"ל יג)**למעוטי.** תימה הא מינטרין לכדאמר רבא בפירקין (דף מג.) דלכתי כתב רחמנא גרב למימר דמרוח במקום נשר לא הוי מומא ומיהו תרי גרב ותרי ילפת כתיבי מד בחדם ומד בבהמה ומייתר מד לאפנויי יג)אבל ע"כ לא הוי מופנה חלא מצד אחד ומינה למ"ד ב"ק (דף כה:) דמסיין ועוד דמדנקט בבריימא ת"ל גרב גרב ילפת ילפת ל"ל למעבד גזירה שוה דתרוייהו משמע דנקיט הכי משום דבכל הני תרי דוכתי כתב רחמנא לכולהו. מומי בין יבלת בין דק תבלול בחד ולא באידך אלא גרב וילפת לחוד באידך למילף או גבי אדם או גבי בהמה: קלוט וחוטין דליתנהו באדם. דחוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא בעינן באדם פרסות סדוקות: גבן וחרום דליתנהו בבהמה דגיבן זה שגביניו שוכבין ולייבא לבהמה גבינין: וחרום. זה הכוחל שתי עיניו כאחת שחוטטו שקוע ואין לו חוטם בין עין לעין ויכול לכחול זה מזה שאין עיכוב חוטם בין עין לעין. וחוטם ליכא בבהמה ואינו כוחל: ולייכתבינהו לכולהו מומי דשייכי בחד או באדם ליכתוב ביה גיבן וחרום ולכולהו מומי: והנך דליתנהו. ביה כגון קלוט וחוטין ליכתבינהו באידך בבהמה ולא ליכתוב בה תו מכל מומי אלא גרב וילפת. וליליפי מהדדי כל הני מומי דשייכי לכל חד וחד: אלא. משום הכי איכתבו תרי זמני משום דבר שנתחדש בהן אגב דאיכא בהאי דליכא בהאי משום הכי כתבינהו תרי זימני: אדם כהן שכן נתרבה במצות הרבה מה שאין כן לא בבכור ולא בקדשים: שכן קדושתן מרובה שקדשים נוהגין בין בזכרים בין בנקבות ועוד שיש להן קדושת הרבה חטאת ואשם עולה ושלמים: לא ליכתוב באדם ותיתי מהנך מבכור ומקדשים ואי אמרת מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר באדם קדשים יוכיחו שאין קדוש מרחם ואפי' כן פוסל מום בהם. מה לקדשים שכן קדושתו מרובה בכור יוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שפוסל בהן מום אף באדם נמי. מה להנך שכן קריבין על גבי מזבח מה שאין כן באדם: מה להנך בקדשים ואדם קדושתו מרובה אדם נתרבה במצות קדשים שכן קדושתן מרובה ונוהג קדושת אדם כהן וקדשים בין בפשוטים בין בבכורים ראוין לעבודה: קדושתן מאליהן שאין צריך להקדישן: יתר עליהן באדם הכילון כו'. לא פסילי מדאורייתא אלא משום דבעינן איש ששוה בזרעו של אהרן. הוא דבעי מומא הא אין שוה בזרעו של אהרן בעינן מומא ממרון דלא כתיב בהדם ומקו דלא כתיב בהדם וגבן דלא כתיב בבהמה ומ"ג דשייך בהדם ומקום עלם כמו בבהמה וכן נתוק וכרות לא כתיבי בהדם וגבן לא כתיב בבהמה ומ"ג דשייך בהדם מחין לו בילים מו שחין לו חלא בילה מחת דתנן לעיל (דף מ.) גבי בהמה הרי זה ט)[מוסם] ומין ט)[זה] חלא ממרוח מחת דקאמר מ"ק חלא לנרקי בפירקין י)מין לו בילים מו שחין לו חלא בילה מחת זהו מרוח מחת החמור במורה וילפינן בהמה מאדם בג"ם דבסמוך מינה לח"ק חלא לנרקי ישמעאל ור"ע דאמרי מסר מחת מצינו ליה מנא להו דלימנו גופייהו מאבי ליה מומא בפירקין לעיל ומי נפקא ן ממומין שבגלוי ומין מוזרין ל"ב לח"ק למה לי קרא למכי ומינהו נמי הוה מוקמי מחת קרא למכי מי לאו משום דמסר מחת מבעי ליה לתנן מין לו בילים בהמה משום דבהמה להא מפי מין לו בילים בלל י)(למעוטי) מצעי ליה למעוטי ממרוח מחת ומחת י"ל כי הכי הא גוונא סיין לומר לנמנה בשביל דבר שנתחדש בה כדר' ישמעאל דבסמוך ומינה נמי השתא מפי' ים מומין שנכתבו חע"ג דהוו נפקי ממוס שבגלוי ומינו מוזר:

גרב דכתב רחמנא ל"ל יג)**למעוטי.** תימה הא מינטרין לכדאמר רבא בפירקין (דף מג.) דלכתי כתב רחמנא גרב למימר דמרוח במקום נשר לא הוי מומא ומיהו תרי גרב ותרי ילפת כתיבי מד בחדם ומד בבהמה ומייתר מד לאפנויי יג)אבל ע"כ לא הוי מופנה חלא מצד אחד ומינה למ"ד ב"ק (דף כה:) דמסיין ועוד דמדנקט בבריימא ת"ל גרב גרב ילפת ילפת ל"ל למעבד גזירה שוה דתרוייהו משמע דנקיט הכי משום דבכל הני תרי דוכתי כתב רחמנא לכולהו. מומי בין יבלת בין דק תבלול בחד ולא באידך אלא גרב וילפת לחוד באידך למילף או גבי אדם או גבי בהמה: קלוט וחוטין דליתנהו באדם. דחוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא בעינן באדם פרסות סדוקות: גבן וחרום דליתנהו בבהמה דגיבן זה שגביניו שוכבין ולייבא לבהמה גבינין: וחרום. זה הכוחל שתי עיניו כאחת שחוטטו שקוע ואין לו חוטם בין עין לעין ויכול לכחול זה מזה שאין עיכוב חוטם בין עין לעין. וחוטם ליכא בבהמה ואינו כוחל: ולייכתבינהו לכולהו מומי דשייכי בחד או באדם ליכתוב ביה גיבן וחרום ולכולהו מומי: והנך דליתנהו. ביה כגון קלוט וחוטין ליכתבינהו באידך בבהמה ולא ליכתוב בה תו מכל מומי אלא גרב וילפת. וליליפי מהדדי כל הני מומי דשייכי לכל חד וחד: אלא. משום הכי איכתבו תרי זמני משום דבר שנתחדש בהן אגב דאיכא בהאי דליכא בהאי משום הכי כתבינהו תרי זימני: אדם כהן שכן נתרבה במצות הרבה מה שאין כן לא בבכור ולא בקדשים: שכן קדושתן מרובה שקדשים נוהגין בין בזכרים בין בנקבות ועוד שיש להן קדושת הרבה חטאת ואשם עולה ושלמים: לא ליכתוב באדם ותיתי מהנך מבכור ומקדשים ואי אמרת מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר באדם קדשים יוכיחו שאין קדוש מרחם ואפי' כן פוסל מום בהם. מה לקדשים שכן קדושתו מרובה בכור יוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שפוסל בהן מום אף באדם נמי. מה להנך שכן קריבין על גבי מזבח מה שאין כן באדם: מה להנך בקדשים ואדם קדושתו מרובה אדם נתרבה במצות קדשים שכן קדושתן מרובה ונוהג קדושת אדם כהן וקדשים בין בפשוטים בין בבכורים ראוין לעבודה: קדושתן מאליהן שאין צריך להקדישן: יתר עליהן באדם הכילון כו'. לא פסילי מדאורייתא אלא משום דבעינן איש ששוה בזרעו של אהרן:

פירקין ויש לומר הואיל דגבי גבי אמר

מומין אלו. ה"ג כל מומין הפוסלין בכהנים פוסלין באדם ויתר עליהן. דפסולי באדם ולא בבהמה הכילון כו': ואמאי. פוסלין באדם והא איכא יבלת דלא כתיבא באדם וכתיב בבהמה ודק תבלול דלא כתיבי באורייתא גבי מומי בהמה ואמאי קא חשיב להו הכא בבהמה: מילף ילפי מהדדי. מומי בהמה ממומי אדם הלכך חשיב להו לכולהו בבהמה: גרב ילפת כתיב בין במומי אדם בין במומי בהמה לגזרה שוה: ומה ילפת דלא מאיסא דהוי יבש: גרב דמאיס. דהוי לח: ולייכתב רחמנא לכולהו. מומי בין יבלת בין דק תבלול בחד ולא באידך אלא גרב וילפת לחוד באידך למילף או גבי אדם או גבי בהמה: קלוט וחוטין דליתנהו באדם. דחוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא בעינן באדם פרסות סדוקות: גבן וחרום דליתנהו בבהמה דגיבן זה שגביניו שוכבין ולייבא לבהמה גבינין: וחרום. זה הכוחל שתי עיניו כאחת שחוטטו שקוע ואין לו חוטם בין עין לעין ויכול לכחול זה מזה שאין עיכוב חוטם בין עין לעין. וחוטם ליכא בבהמה ואינו כוחל: ולייכתבינהו לכולהו מומי דשייכי בחד או באדם ליכתוב ביה גיבן וחרום ולכולהו מומי: והנך דליתנהו. ביה כגון קלוט וחוטין ליכתבינהו באידך בבהמה ולא ליכתוב בה תו מכל מומי אלא גרב וילפת. וליליפי מהדדי כל הני מומי דשייכי לכל חד וחד: אלא. משום הכי איכתבו תרי זמני משום דבר שנתחדש בהן אגב דאיכא בהאי דליכא בהאי משום הכי כתבינהו תרי זימני: אדם כהן שכן נתרבה במצות הרבה מה שאין כן לא בבכור ולא בקדשים: שכן קדושתן מרובה שקדשים נוהגין בין בזכרים בין בנקבות ועוד שיש להן קדושת הרבה חטאת ואשם עולה ושלמים: לא ליכתוב באדם ותיתי מהנך מבכור ומקדשים ואי אמרת מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר באדם קדשים יוכיחו שאין קדוש מרחם ואפי' כן פוסל מום בהם. מה לקדשים שכן קדושתו מרובה בכור יוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שפוסל בהן מום אף באדם נמי. מה להנך שכן קריבין על גבי מזבח מה שאין כן באדם: מה להנך בקדשים ואדם קדושתו מרובה אדם נתרבה במצות קדשים שכן קדושתן מרובה ונוהג קדושת אדם כהן וקדשים בין בפשוטים בין בבכורים ראוין לעבודה: קדושתן מאליהן שאין צריך להקדישן: יתר עליהן באדם הכילון כו'. לא פסילי מדאורייתא אלא משום דבעינן איש ששוה בזרעו של אהרן.

מומין אלו. המומין בבכור פוסלין (י)לכהן לעבודה: **בין קבועין בין עוברין.** כל זמן שהן בו: **הכילון והלפתן והמקבן.** מפרש בגמרא: **ושראשו שקוט וסקיפת.** [ז] מפרש בגמרא: **ובעלי חטרות.** פלוגתא אבל הך כילון וליפתא וכולהו דבני הכל: **חטרות.** תלרוב"ש: **גמ' אמאי.** [טו] פסולין באדם: **והא יבלת.** ללח כתיב באדם: **ותו דק תבלול.** למעלן גבי מומי [י] בכור (י) הוא ולח כתיב בבהמה דבאדם כולהו אינן כמו מוטין וזב הטעל שהיה מגעת למלכוסה מכל מום רע נפקי ללח דק ומבלול ליכא למיפרך מדגילויהו דחמנא באדם ובבהמה לח גילויהו **בבהמה דאדם אינו מביא בהמה דאדם** [טז] **ואין נרמין המוטין ובהמה הוא** [יז]**למיס** [יח] **להמוטין ובהמה** [יט] **ולרמין המוטין ופסקא בפנימתן: בבהמה נמי לא פסלי.** להכי כתב רחמנא מומים בבהמה ומנה בה קלוט וחוטין שבפנמו ושבגממו [כ] **לנפקי** מהכרון: **גבן וחרום ליתנהו בבהמה.** לגבן היינו שיש לו גבינים שקורין סורליי"ש ובהמה ליס לה גבינים ומרוס היינו שמוטעמו (מ) [כא] **בין שמי עיניו ובהמה** אין לה מוטס בין העיניס: **והנך דליתנהו באידך.** ללח שייכי בים ליכתב בהיך: **שנתחדש בה.** ולכל מילה מיוחד בלאה גבן ומרוס **ובבהמה קלוט וחוטין: למה לי.** למיכתב דמומין [כב] **פסולין באדם** ומומין פסולין בבכור לכתיב (דברים טו)[כג] **וכי יהיה בו מוס וגו' ומומין** [כג] **פסולין בקדשים: אדם מבכור לא אתי.** כלומר מי כתב בבכור ולח כתב בהנך **אדם מקדשים לא אתי.** כלומר מי כתב בקדשים ולח כתב בהנך **מרובה.** מטוחות ומשמות עוות ושלמים בלאה קלוטמו מרובה במלות: **איש השוה בזרעו של אהרן.** הוא דבעי מומא הא אין שוה בזרעו של אהרן בעינן מומא ממרון דלא כתיב בהדם ומקו דלא כתיב בהדם וגבן דלא כתיב בבהמה ומ"ג דשייך בהדם ומקום עלם כמו בבהמה וכן נתוק וכרות לא כתיבי בהדם וגבן לא כתיב בבהמה ומ"ג דשייך בהדם מחין לו בילים מו שחין לו חלא בילה מחת דתנן לעיל (דף מ.) גבי בהמה הרי זה ט)[מוסם] ומין ט)[זה] חלא ממרוח מחת דקאמר מ"ק חלא לנרקי בפירקין י)מין לו בילים מו שחין לו חלא בילה מחת זהו מרוח מחת החמור במורה וילפינן בהמה מאדם בג"ם דבסמוך מינה לח"ק חלא לנרקי ישמעאל ור"ע דאמרי מסר מחת מצינו ליה מנא להו דלימנו גופייהו מאבי ליה מומא בפירקין לעיל ומי נפקא ן ממומין שבגלוי ומין מוזרין ל"ב לח"ק למה לי קרא למכי ומינהו נמי הוה מוקמי מחת קרא למכי מי לאו משום דמסר מחת מבעי ליה לתנן מין לו בילים בהמה משום דבהמה להא מפי מין לו בילים בלל י)(למעוטי) מצעי ליה למעוטי ממרוח מחת ומחת י"ל כי הכי הא גוונא סיין לומר לנמנה בשביל דבר שנתחדש בה כדר' ישמעאל דבסמוך ומינה נמי השתא מפי' ים מומין שנכתבו חע"ג דהוו נפקי ממוס שבגלוי ומינו מוזר:

גרב דכתב רחמנא ל"ל יג)**למעוטי.** תימה הא מינטרין לכדאמר רבא בפירקין (דף מג.) דלכתי כתב רחמנא גרב למימר דמרוח במקום נשר לא הוי מומא ומיהו תרי גרב ותרי ילפת כתיבי מד בחדם ומד בבהמה ומייתר מד לאפנויי יג)אבל ע"כ לא הוי מופנה חלא מצד אחד ומינה למ"ד ב"ק (דף כה:) דמסיין ועוד דמדנקט בבריימא ת"ל גרב גרב ילפת ילפת ל"ל למעבד גזירה שוה דתרוייהו משמע דנקיט הכי משום דבכל הני תרי דוכתי כתב רחמנא לכולהו. מומי בין יבלת בין דק תבלול בחד ולא באידך אלא גרב וילפת לחוד באידך למילף או גבי אדם או גבי בהמה: קלוט וחוטין דליתנהו באדם. דחוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא בעינן באדם פרסות סדוקות: גבן וחרום דליתנהו בבהמה דגיבן זה שגביניו שוכבין ולייבא לבהמה גבינין: וחרום. זה הכוחל שתי עיניו כאחת שחוטטו שקוע ואין לו חוטם בין עין לעין ויכול לכחול זה מזה שאין עיכוב חוטם בין עין לעין. וחוטם ליכא בבהמה ואינו כוחל: ולייכתבינהו לכולהו מומי דשייכי בחד או באדם ליכתוב ביה גיבן וחרום ולכולהו מומי: והנך דליתנהו. ביה כגון קלוט וחוטין ליכתבינהו באידך בבהמה ולא ליכתוב בה תו מכל מומי אלא גרב וילפת. וליליפי מהדדי כל הני מומי דשייכי לכל חד וחד: אלא. משום הכי איכתבו תרי זמני משום דבר שנתחדש בהן אגב דאיכא בהאי דליכא בהאי משום הכי כתבינהו תרי זימני: אדם כהן שכן נתרבה במצות הרבה מה שאין כן לא בבכור ולא בקדשים: שכן קדושתן מרובה שקדשים נוהגין בין בזכרים בין בנקבות ועוד שיש להן קדושת הרבה חטאת ואשם עולה ושלמים: לא ליכתוב באדם ותיתי מהנך מבכור ומקדשים ואי אמרת מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר באדם קדשים יוכיחו שאין קדוש מרחם ואפי' כן פוסל מום בהם. מה לקדשים שכן קדושתו מרובה בכור יוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שפוסל בהן מום אף באדם נמי. מה להנך שכן קריבין על גבי מזבח מה שאין כן באדם: מה להנך בקדשים ואדם קדושתו מרובה אדם נתרבה במצות קדשים שכן קדושתן מרובה ונוהג קדושת אדם כהן וקדשים בין בפשוטים בין בבכורים ראוין לעבודה: קדושתן מאליהן שאין צריך להקדישן: יתר עליהן באדם הכילון כו'. לא פסילי מדאורייתא אלא משום דבעינן איש ששוה בזרעו של אהרן:

עין משפט
נר מצוה

ב א מיי׳ פ״ח מהל׳ בית הבחירה הל״ח:
ג ב מיי׳ שם הל״י:
ד ג מיי׳ שם הל״ח:
ה ד מיי׳ שם הל״ו:
ו ה ו מיי׳ שם הל״ז:
ז ז מיי׳ שם הל״ד:
ח ח מיי׳ פ״ח מהל׳ מיסורי מזבח הל״ח:
ט ט מיי׳ פ״ל מהל׳ מאכלות אסורות הל״ו טוש״ע יו״ד סי׳ ס״ג סעי׳ ו:
י י כ מיי׳ פ״ח מהל׳ בית הבחירה הל״ו:

פניני רש״י

שימי את. כמכה דוכמין שמכמן למהלל ליה כך הכי שימי מת ונלמד בעיר משום דבר בריה הוה ומקמר ליה הכי משום מפיומים לומר מתה יודע להשיבני ואני אשמעתי שמדת נעימות היא בו בדך שלא היה זוקף עיניו למעלה הלכך לא היה מכירו ולא יזדיע לי שהרי לא ניטו לעבודה מכלל למיי וכן משמע ללרב דוקא פריך: **סבי שמש.** מפרש בגמרא סני שמש דלפרי׳ בקונטרס שמוע את המשמ ואינו יכול לרחות מקום שהמשה זורחת שם וכן הוא לשון כו׳ המכוי שמש שמעע ממנו חור המשמ: **ושנשתרו ממנו ריסי עיניו.** משמע שקורא ריס לשערות שרגילים להיות נוטרין מרוב דמעה כי ההוא דרבן גמליאל נחלק (שהדרין דף קד:) גבי נכה תכלה וזיממין דקרי ריס עור המקיף את העין כי ההוא דפרקין לעיל (דף נא.) ריס שנקד ושנסדק ומפרש תורא ברא דעיניה: ממוי

מאי איכא בין מומא לשאינו שוה בזרעו של אהרן איכא [ו] **משום אחולי עבודה מומא מחיל עבודה דכתיב** [א]**מום בו ולא יחלל שאינו שוה בזרעו של אהרן לא מחיל עבודה מאי איכא בין שאינו שוה בזרעו של אהרן ומשום מראית העין איכא ביניהו עשה:** כילון [א]**דדמי רישיה לאכלא: לפתא דדמי רישיה** [ג] (ו) **לגדגלידא דליפתא תנא** [ג] וצוארו עומד **באמצע ראשו:** מקבן דדמי רישיה למקבן: **ושראשו שקוט מלפניו:** וסקיפת מאחוריו [ד] כדאמרי אינשי שקיל פיסא תנא וצוארו שקוט ושמוט שקוט דחביא מחבא שמוט דאריך ושמוט: **ובעלי חטרות** ר׳ יהודה כו׳: דאית ביה עצם כולי עלמא לא פליגי [ה] דפסלא כי פליגי דלית ביה עצם מר סבר [ב]הא אינו שוה בזרעו של אהרן ומר סבר [ו]קרקורא דבישרא בעלמא הוא: הקרח פסול: אמר רבא ל״ש אלא [ג]שאין לו [ז] לאחריו ויש לו לפניו אבל יש לו לאחריו כשר וכל שכן שיש לו לאחריו ואין לו לפניו ואיכא דמתני אסיפא ואם יש לו ה״ז כשר אמר רבא לא שנו אלא שיש לו לאחריו ואין לו לפניו אבל יש לו בין לאחריו בין לפניו פסול וכל שכן שיש לו לפניו ואין לו לאחריו [ז] ודאין לו כלל דפסול

תנא אתא. לגלגל פסיל להו לגלגל משום מראית העין וקמ״ל רבי יוחנן דהלכתא כמתניתין דפסקינן להו משום לפיון זורעו של אהרן: **הכהנים.** ועכרו בני אהרן הכהנים (ויקרא ו)[ב]: **לרבות את הקרחנים.** שכאריס לעבודה על פסוק זה מלמדים בתורת כהנים: **מתני׳ גבינים.** סורלי״ש: **שגבינין שוכבין.** שמערות גבינין גדולים ומוטלין על [ט] פניו: **גמ׳ גבינים הרבה.** שמי גבות עיניו מלטרפות ואין הפרט מלך בין זו לזו: **זהו מדרש או גבן.** וכבי קאמר [ט]ז זהו לו גבן המאור בתורה (שם כח)[ב] ול׳ דוסק פליג עליה ולא דליש לו: **למימרא דחיי.** מי שיש לו ג׳ גבין ושמי שדראות לפסיל [י] כ׳ מינית בן מנטיגנוס: **אינו וולד.** ולימה טומאה לידה: **אסור באבילה.** כגבילה דנפל הוא וכמת דמי ולא מהניא ליה שמיטה: **כבר רמא ניהליה.** בשמכת נלה: **שימי את.** חכם גדול כמותך [יא] אינו יודע למרן מתני׳ דמשמע חיי לאו בשני [יב] וגבין ממש קאמר אלא שמדרשו עקומה [כ] ומיחזי כגבין ומדרשות הרבה וכי קאמינא אלא בשני גבין ממש: **מתני׳ הכוחל שתי עיניו כאחת.** שאין לו כלל חוטט בין שתי עיניו וכשהוא כוחל עיניו במכחול יכול למשוך המכחול מעין לעין ואין החוטט מעכבו: **שתי עיניו למעלה.** כדמפרש בגמרא: **סבי שמש.** שאינו יכול להסתכל כנגד החמה: **זגדן וציירן.** מפרש בגמ׳: **ריסי עיניו.** שערות שבעפת עיניו: **מפני מראית העין.** מלמדנו ריסי עיניו קלי: **גמ׳ שקוע.** למעלה בין עיניו: **סולד.** לרוי״ש שקלר בחורכו: **בולם.** נסתמו נקביו: **נוטף.** מרוב ותלי מלמטה מספתו: **הפלגתה.** יותר מדלי לחמרת (ה) מע״פ שאינו משוקע כל כך הוי חרוס:

אמר רבא לא שנו כו׳. יש גירסה לחמרת בספרים לבד גירסת הקונטרס: **בבהמה אסור באבילה.** פי׳ בקונטרס ללא מהני ליה שמיטה מטעם נפל משמע לחייבי כריתות לטהר העוסק ואי אפשר לומר כן לבבי המפלת (נדה דף כד.) מוקי לה בגמלת בעגי לחמו ללא מיבעתרי לבי בשמיטת לחמו ושמומל פליג עליה התם ובהי ליה בשמיטת לחמו לחל בילא לטהר בשמומל התם ממתני׳ דהכא ופירש שם בקונטרס [כב] מתרוייהו פריך לרב ושמומל דהך ר׳ חנינא בן אנטיגנוס גבי מומי בהמה [כג] מתניא ומיפסל ליה לגבוה מכלל לבהיות שרי והקשה עליו ר״ת דבהיא תני ליה הכא גבי מומי לדש ללא לרב דוקא פריך למתר בשמה חיטו ולד ש)[למתן] ללא מיי ומדפסל ליה הכא לעבודה מכלל למיי וכן משמע ללרב דוקא פריך: **סבי שמש.** מפרש בגמרא סני שמש דלפרי׳ בקונטרס שמוע את המשמ וחיטו יכול לרחות מקום שהמשה זורחת שם [כה] וכבי הוא לשון [כו] חסוכי שמש שגמגע ממנו חור המשמ: **ושנשתרו ממנו ריסי עיניו.** משמע שקורא ריס לשערות שרגילים להיות נוטרין מרוב דמעה כי ההוא דרבן גמליאל נחלק (שהדרין דף קד:) גבי נכה תכלה וזיממין דקרי ריס עור המקיף את העין כי ההוא דפרקין לעיל (דף נא.) ריס שנקד ושנסדק ומפרש תורא ברא דעיניה:

א״ר יוחנן הקרחנין והננסין והזבלגנין פסולין לפי שאינן שוה בזרעו של אהרן קרחנין תנינא ננסין תנינא [ג]ד**זבלגנין איצטריך ליה** [ט] **לאשמועינן ומהו דתימא משום מראית העין והא כל היכא דאיכא משום מראית העין** [ט] [י]**איתנא קתני** [ה]**ושנשתרו ריסי עיניו פסול מפני מראית העין מהו דתימא תני חדא וה״ה לכולהו והא כל היכא דאיכא** [ו] **מיהדר ומיתנא** (ג) [ז]**קא הדר ותני ושנישטלו שיניו פסול משום מראית העין אלא לאפוקי מהא דתניא דתניא הקרחנין והננסין והזבלגנין כשרים ולא אמרו פסול אלא משום מראית העין מאן האי תנא ר׳ יהודה היא דתניא ר׳ יהודה אומר** [ב]**הכהנים לרבות הקרחנין: מתני׳** [יז] **אין לו גבינין** (ז) **או אין לו אלא גבין אחד זהו גבן** [יב] **האמור בתורה רבי דוסא אומר** (ז) **שגבינין שוכבין רבי** [כ]**חנינא בן אנטיגנוס אומר שיש לו שני גבין ושתי שדראות: גמ׳** וגבן דאין לו משמע ורמינהו גבן שיש לו גבינין הרבה אין לו גבינין או אין לו אלא גבין אחד מנין ת״ל או גבן אמר רבא זהו מדרש או גבן: רבי דוסא אומר כו׳: למימרא דחיי והא איתמר [ו]המפלת בריה שיש לה שני גבין ושתי שדראות ואמר רב [ח]באשה אינו וולד [ט]**בבהמה אסור באבילה כבר רמא ניהליה רב שימי בר חייא לרב וא״ל** [ז]**שימי את אלא בששדרתו עקומה: מתני׳** [י]החרום פסול איזהו חרום הכוחל שתי עיניו כאחת שתי עיניו למעלה ושתי עיניו למטה עינו אחת למעלה ועינו אחת למטה רואה את החדר ואת העלייה כאחד סבי שמש [ט]והזגדן והציירן ושנשרו ריסי עיניו פסול מפני מראית העין: **גמ׳** ת״ר חרום [כ]שחוטמו שקוע חוטמו סולד חוטמו בולם חוטמו נוטף מנין ת״ל או חרום ר׳ יוסי אומר אין חרום אלא הכוחל שתי עיניו כאחת אמרו לו הפלגת

אע״פ

מאי איכא. בין הכי הגפסל דמוס גמור לכהן הגפסל מטוס שמין שוה בזרעו של אהרן דהייגו כילון וליפתן וכל הך: **משום מראית העין.** [י] כגון הך דקתניא דמתני׳ מטוס מלחית העין שמטוסין לרחות כגון שנשרו ריסי עיניו ושנטלו עיניו: **עשה.** מי שאינו שוה בזרעו של אהרן עובר בעשה שם עבד להכי משמע השוה בזרע אהרן הוי כהן ויעבוד שאינו שוה לא יעבוד ולאו הבא מכלל עשה עשה: **לאכלא.** לכסוי של תבשיל (ט)(מלמעלה) שמד מלמעלה ורחב מלמטה ותבירו בסנהדרין בפ׳ זה בורר לו לחמ (דף כמ:): כי אכלא לדמי: **לגדגלידא דליפתא.** לרחש הלפת שרחשה רחב והולכת וכלה למטה: **באמצע הראש.** שרחשו בולט שערפו עגול וקלר בדוחב: **שקוט מלפניו.** שרחשו משופע מלפניו בחלכסון כעין כלי של נגר שקורין בסנג״ג: **מאחוריו.** שגובה לחשו מסר [יג] מחמוריו: **שקיל פיסא.** שרחשה כמי שניטל ממנו תחיכה: **דחביא מיחבא.** שרחשו מוטל בין כתפיו ודומה כמי שרחשו שמוט מחלויישי״ד: **קרקורא.** מחיכה: **לא שנו אלא שאין לו.** שיטה של שער מקפת מחן לחזן לחחריו ים לו לפניו: **אבל יש לו לאחריו ולפניו כשר וכל שכן שיש לו לאחריו ואין לו לפניו.** לטפי הוי ניי בשים לו לחחריו ולא לפניו יותר מכשים לו בביב כל הרשם ובחמגע הוי קרח: **ואיכא דמתני לה אסיפא.** דמתני׳ לא שנו לים לו כשר ולא בשים לו לחחריו שיטה מקפת מחן לחזן ולא לפניו חבל ים לו נמי לפניו פסול וכ״ם שאין לו כלל: **זבלגנין.** שניניסים זנות וזולגות מים: **ננסין תנינא.** בחמתי׳ הקפת והננסין והסרס: **זבלגנים איצטריכא ליה.** לרא תנן: [יד] **ומהו דתימא כו׳.** כלומר והכי נמי לינטריכו דמהו דתימא הא לפסיל להו בחמניתין משום מראית העין פסיל להו ולא עבדו בעשה מי פלחי להכי לשמעינן רבי יוחנן דמשום שאין שוה בזרעו של אהרן: **ריסי עיניו.** שערות שבעפת עיניו: **והוא הדין לבולהו.** מבעלי חטרות ומילן [ט]דסד״ש הא לחפיקנא ממי שאינו שוה בזרעו של אהרן לגעיל לא קלי חלא לכילון וליפתן ומקבן והכי לבעפת קמיימא: **והא כל היכא דאיכא אחריתי משום מראית העין הדר תני ליה דקתני סיפא ושנישטלו שיניו כו׳.** ומהכיל ילעגת לריישא לחנת מראית העין לא קלי חלא לכולהו קלי לחה ליה למיהדר ומיתנת. חלא הא לחחת ר׳ יוחנן: **לאפוקי מהאי תנא אתא.** לרא פסיל להו חלא משום מראית העין וקמ״ל רבי יוחנן דהלכתא כמתניתין דפסקינן להו משום לפיון זורעו של אהרן הכהנים. ועכרו בני אהרן הכהנים (ויקרא ו)[ב]: **לרבות את הקרחנים.** שכאריס לעבודה על פסוק זה מלמדים בתורת כהנים: **מתני׳ גבינים.** סורלי״ש: **שגבינין שוכבין.** שמערות גבינין גדולים ומוטלין על [ט] פניו: **גמ׳ גבינים הרבה.** שמי גבות עיניו מלטרפות ואין הפרט מלך בין זו לזו: **זהו מדרש או גבן.** וכבי קאמר [ט]ז זהו לו גבן המאור בתורה (שם כח)[ב] ול׳ דוסק פליג עליה ולא דליש לו: **למימרא דחיי.** מי שיש לו ג׳ גבין ושמי שדראות לפסיל [י] כ׳ מינית בן מנטיגנוס: **אינו וולד.** ולימה טומאה לידה: **אסור באבילה.** כגבילה דנפל הוא וכמת דמי ולא מהניא ליה שמיטה: **כבר רמא ניהליה.** בשמכת נלה: **שימי את.** חכם גדול כמותך [יא] אינו יודע למרן מתני׳ דמשמע חיי לאו בשני [יב] וגבין ממש קאמר אלא בשמדרשו עקומה [כ] ומיחזי כגבין ומדרשות הרבה וכי קאמינא אלא בשני גבין ממש: **מתני׳ הכוחל שתי עיניו כאחת.** שאין לו כלל חוטט בין שתי עיניו וכשהוא כוחל עיניו במכחול יכול למשוך המכחול מעין לעין ואין החוטט מעכבו: **שתי עיניו למעלה.** כדמפרש בגמרא: **סבי שמש.** שאינו יכול להסתכל כנגד החמה: **זגדן וציירן.** מפרש בגמ׳: **ריסי עיניו.** שערות שבעפת עיניו: **מפני מראית העין.** מלמדנו ריסי עיניו קלי: **גמ׳ שקוע.** למעלה בין עיניו: **סולד.** לרוי״ש שקלר בחורכו: **בולם.** נסתמו נקביו: **נוטף.** מרוב ותלי מלמטה מספתו: **הפלגתה.** יותר מדלי לחמרת (ה) מע״פ שאינו משוקע כל כך הוי חרוס:

רבינו גרשום

מאי איכא בין שאין שוה לזרעו ומשום מראית העין. דמשום מראית העין הוי קיל מכולהו: איכא בינייהו עשה. דכתיב מזרע אהרן הכהן מי ששוה בזרעו של אהרן ראוי לעבודה ושאינו שוה אין ראוי לעבודה והיינו לאו הבא מכלל עשה עשה. למראית העין אפילו איסור עשה ליכא: הכילון. לאכלא דדנא שהוא משופע וחד למעלה: לפתא. שדומה ראשו ללפת שרחב למעלה מכל צדדין: וצנא. כגון שצוארו עומד באמצע ראשו שהראש בולט מכל סביביו. מקבא. דדמי ראשיה למקבא שבולט הפדחת הרבה לחוץ וכן הערוף מאחריו ולצדיניו שוה ראשו ודומה לפטיש שיוצא מלפניו ומלאחריו והיינו מקבא כגון ותשם את המקבת בידה: שקוט מלפניו. שראשו בולט הרבה לפניו: ושקיפה מאחוריו. שדומה כמי שנחתך ממנו חתיכה מאחריו והיינו שקיל פיסא: דחביא מיחבא. שמוט ומונח בין כתפיו: קרקורא. חתיכת בשר שנחתכה מן הראש ונשארה מונחת בין כתפיו: אבל יש לו לאחריו כשר. דכתיב כל אשר יהיה בו מום לא יקרב: ואיכא דמתני לה אסיפא. דקתני לא שנו אלא שאין לו לפניו אבל יש לו לאחריו פסול: ומהו דתימא. דלמא כיון דמשום מראית העין הוא אפילו אין לו לפניו נמי: והא כל היכא דאיכא משום מראית העין. כגון שנשתברו ריסי עיניו: הדר תני ליה. לעיל: דקתני סיפא. שנשטלו שיניו: הכי. שאין לו כלל: הפלגתה. חצי מלמטה: אע״פ. אף על פי שאינו משוקע כל כך הוי חרוס:

שיטה מקובצת

ב] איכא בינייהו משום: ג] רישיה לגודגלידא: ג] תנא. גלירון פי׳ עוד מום אחר יש: ו]שלא נזכר במשנה: ד] מאחוריו תנא שקוט מלפניו וסקיפי׳ מאחוריו כדאמרי׳: ה] פליגי דפסול לאחריו אבל אין לו כלל כשר וכ״ש שיש לו כו׳ אבל רש״י לא גריס כן: ז] לאחריו וכ״ש שאין לו: ט] ליה ואשמועינן דבלגנין אלא כולה איצטריכא מהו דתימא משום מראית העין כך הנוסחא בדפוס וויניצאה ונ״ב ס״א ליה לאשמועינן מהו דתימא משום מראית העין כו׳ וכן גריס רש״י והוא הגירסא אשר בדפוס: ט] גבן עיין בערוך ערך גבן שני ושלישי: יב] העין כל תי׳ כגון נמחק: יג] חסר ס״א חדוד מאחוריו: יד] מה״ד מהו: טו] על עיניו הס״ד: טז] קאמר מתני׳ זהו: יז] דפסיל ליה ר׳: יח] כמותך ואינך יודע: יט] בשני גבין ממש: כ] עקומה כזה כך הולכות צלעותיו וחוליותיו: כא] ד״ה הכוחל עד סופו בס״א הכל מחוק: כב] בקונטרס דאתרוייהו פריך: כג] בהמ׳ מיתני ומדפסי׳ ליה: כד] מה״ד שכי שמש אות ס׳ נמחק: כה] שם ושכי אות ס׳ נמחק: כו] חשוכי שמש:

ו) ומפי׳ רבמ״ם כאן ד״ה ומלא משמע למפרש דהבניימא הוא פירוש למתני׳ וכ״מ מד׳ הרמב״ם בפ״א מהלכות ביאת מקדש הלכה ו׳, ע״ש.

מסורת הש״ס

גמ׳ ו)[גי׳ העיון קדקדא פי׳ מלמעלה] **ב)**[נקמן מה:] **ג)**ע״ל מיעמע דמתני ומנשרו כו׳ ע״ק **ד)**ע״ל דקא הלד כו׳ ע״ק **ה)**נדה כד. **ו)**[נדה כד.] **ז)**[ממעות כט. עמ״ש עה״ג] **ח)**[במכמה שבמכמיות לפי׳ זוגדוס וח״ל הרב מברטנורא] זגדוס דום בלשון רומי שיש וכו׳ וכן גי׳ העיון ערך זגדוס] **רש״י ט)**ע״ק מ״ו **י)**ע״ש דסד״ה הם דמקקינן לעיל ממי שאינו כו׳ של מהרן לא קלי כו׳ ע״ק **תוס׳ יא)**ע״ק

הגהות הב״ח

(ו) גמ׳ דדמי רישיה לגלגלידא דליפתא:
(ב) שם דאינה מיהדר ומיתנא ושנישטלו כל״ל ומיהנא קא הדר ותני ממתן:
(ג) שם במכמה אין לו בגימן אין כל״ל ומיהנא לו ממתן:
(ד) שם רבי דוסא אומר כל שבגיניו שוכבין ר׳ חנינא בן אנטיגנוס אומר בי שיש:
(ה) רש״י ד״ה הפלגתה כו׳ מדלי ממרת **אלא** נע״פ:

תורה אור

גמ׳ אז אַךְ אֶל הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי מוּם בּוֹ וְלֹא יְחַלֵּל אֶת מִקְדָּשַׁי כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשָׁם:
(ויקרא כא, כג)

ב) וְעֵרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֶר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:
(ויקרא ו, ה)

רש״י ג) אוֹ גֵבֶן אוֹ דַק אוֹ חָבֻלָּל בְּעֵינוֹ אוֹ גָּרֵב אוֹ יַבֶּלֶת אוֹ טְרוֹחַ אֲשֶׁךְ:
(ויקרא כב, כב)